TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2025 m. sausio 16 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Teismų bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose – Direktyva (ES) 2016/343 – 8 straipsnis – Teisė dalyvauti nagrinėjant bylą teisme – Informavimas apie bylos nagrinėjimą teisme ir neatvykimo pasekmes – Negalėjimas nustatyti kaltinamojo buvimo vietos, nepaisant pagrįstų kompetentingų valdžios institucijų pastangų – Galimumas nagrinėti bylą teisme ir priimti nuosprendį kaltinamajam nedalyvaujant – 9 straipsnis – Teisė į bylos nagrinėjimą iš naujo arba į kitą teisių gynimo priemonę, leidžiančią iš naujo nagrinėti bylą iš esmės – Šios teisės nebuvimas, kai suinteresuotasis asmuo vengia teisingumo vykdymo“

Byloje C-644/23 (*Stangalov*)[i]

dėl *Sofiyski gradski sad* (Sofijos miesto teismas, Bulgarija) 2023 m. spalio 26 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2023 m. spalio 26 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą baudžiamojoje byloje, iškeltoje

IR,

dalyvaujant

Sofiyska gradska prokuratura,

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija),

kurį sudaro ketvirtosios kolegijos pirmininko pareigas einantis trečiosios kolegijos pirmininkas C. Lycourgos (pranešėjas), teisėjai S. Rodin ir O. Spineanu-Matei,

generalinis advokatas J. Richard de la Tour,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– Europos Komisijos, atstovaujamos J. Vondung ir I. Zaloguin,

* Proceso kalba: bulgarų.

[i] Šios bylos pavadinimas išgalvotas. Jis neatitinka jokios bylos šalies tikrojo vardo, pavardės ar pavadinimo.

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2016/343 dėl tam tikrų nekaltumo prezumpcijos ir teisės dalyvauti nagrinėjant baudžiamąją bylą teisme aspektų užtikrinimo (OL L 65, 2016, p. 1) 8 ir 9 straipsnių, taip pat Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 47 straipsnio išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant IR iškeltą baudžiamąją bylą dėl veikų, kurios gali būti laikomos mokestiniais nusikaltimais ir už kurias skiriamos laisvės atėmimo bausmės.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 Direktyvos 2016/343 33, 35–39, 47 ir 48 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

„(33) teisė į teisingą bylos nagrinėjimą yra vienas iš pagrindinių principų demokratinėje visuomenėje. Įtariamųjų ir kaltinamųjų teisė dalyvauti nagrinėjant bylą teisme yra pagrįsta ta teise ir turėtų būti užtikrinta visoje [Europos] Sąjungoje;

<…>

(35) įtariamųjų ir kaltinamųjų teisė dalyvauti nagrinėjant bylą teisme nėra absoliuti. Tam tikromis sąlygomis įtariamieji ir kaltinamieji turėtų turėti galimybę aiškiai arba nebyliai [netiesiogiai], tačiau nedviprasmiškai tos teisės atsisakyti;

(36) tam tikromis aplinkybėmis turėtų būti galima priimti sprendimą, kuriuo įtariamasis arba kaltinamasis pripažįstamas kaltu ar nekaltu, netgi tuomet, kai atitinkamas asmuo nedalyvauja bylą nagrinėjant teisme. Taip gali būti tuo atveju, kai įtariamasis arba kaltinamasis buvo laiku informuotas apie bylos nagrinėjimą teisme ir neatvykimo pasekmes ir, nepaisant to, į bylos nagrinėjimą neatvyksta. Įtariamojo arba kaltinamojo informavimas apie bylos nagrinėjimą teisme turėtų reikšti asmenišką teismo šaukimo jam įteikimą arba oficialios informacijos apie bylos nagrinėjimo teisme laiką ir vietą suteikimą tam asmeniui kitomis priemonėmis tokiu būdu, kuris jam suteikia galimybę sužinoti apie bylos nagrinėjimą teisme. Įtariamojo arba kaltinamojo informavimas apie neatvykimo pasekmes visų pirma turėtų reikšti to asmens informavimą apie tai, jog sprendimas gali būti priimtas jam neatvykus į bylos nagrinėjimą teisme;

(37) taip pat turėtų būti galima vykdyti teismo posėdį, kuriame gali būti priimtas sprendimas, kuriuo asmuo pripažįstamas kaltu ar nekaltu, įtariamajam ar kaltinamajam nedalyvaujant, kai tas asmuo buvo informuotas apie bylos nagrinėjimą teisme ir suteikė įgaliojimą savo paties pasirinktam arba valstybės paskirtam advokatui atstovauti jam bylos nagrinėjime teisme, ir kuris atstovavo įtariamajam arba kaltinamajam;

(38) sprendžiant, ar būdas, kuriuo teikiama informacija, yra pakankamas siekiant užtikrinti, kad asmuo žinotų apie bylos nagrinėjimą teisme, tam tikrais atvejais taip pat reikėtų atkreipti dėmesį visų pirma į valdžios institucijų pastangas siekiant informuoti atitinkamą asmenį ir į atitinkamo asmens pastangas siekiant gauti jam skirtą informaciją;

(39) tais atvejais, kai valstybės narės numato galimybę nagrinėti bylą teisme įtariamiesiems ar kaltinamiesiems nedalyvaujant, tačiau sąlygos priimti sprendimą konkrečiam įtariamajam ar kaltinamajam nedalyvaujant netenkinamos, nes, nepaisant deramų pastangų, negalima nustatyti įtariamojo ar kaltinamojo buvimo vietos, pavyzdžiui, kai asmuo pabėgo ar pasislėpė nuo teismo, vis dėlto turėtų būti įmanoma priimti sprendimą įtariamajam ar kaltinamajam nedalyvaujant ir tą sprendimą vykdyti. Tokiu atveju valstybės narės turėtų užtikrinti, kad, įtariamuosius ar kaltinamuosius informavus apie sprendimą, visų pirma tuomet, kai jie yra sulaikomi, juos taip pat reikėtų informuoti apie galimybę apskųsti sprendimą ir apie teisę į bylos nagrinėjimą iš naujo ar [į] kitą teisių gynimo priemonę. <…>

<…>

(47) šia direktyva puoselėjamos Chartijoje ir [1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytoje Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijoje (toliau – EŽTK)] pripažįstamos pagrindinės teisės ir principai <…> Taip pat reikėtų visų pirma atsižvelgti į [ESS] 6 straipsnį, pagal kurį Sąjunga pripažįsta Chartijoje išdėstytas teises, laisves ir principus, ir pagal kurį pagrindinės teisės, kurias garantuoja EŽTK ir kurios kyla iš valstybėms narėms bendrų konstitucinių tradicijų, sudaro Sąjungos teisės bendruosius principus;

(48) šia direktyva nustatomos būtiniausios taisyklės, todėl valstybės narės turėtų galėti išplėsti šioje direktyvoje nustatytas teises, kad užtikrintų aukštesnio lygio apsaugą. Valstybių narių numatytas apsaugos lygis jokiais atvejais neturėtų būti žemesnis už Chartijoje arba EŽTK numatytus standartus, kaip išaiškinta Teisingumo Teismo ir Europos Žmogaus Teisių Teismo[.]“

4 Šios direktyvos 1 straipsnyje „Dalykas“ nurodyta:

„Šioje direktyvoje nustatomos bendros būtiniausios taisyklės dėl:

a) tam tikrų nekaltumo prezumpcijos baudžiamajame procese aspektų;

b) teisės dalyvauti nagrinėjant baudžiamąją bylą teisme.“

5 Minėtos direktyvos 8 straipsnyje „Teisė dalyvauti nagrinėjant bylą teisme“ numatyta:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad įtariamieji ir kaltinamieji turėtų teisę dalyvauti nagrinėjant jų bylą teisme.

2. Valstybės narės gali numatyti, kad bylos nagrinėjimas teisme, kurio metu gali būti priimtas sprendimas, kuriuo įtariamasis ar kaltinamasis pripažįstamas kaltu ar nekaltu, gali būti surengtas jam nedalyvaujant, jei:

a) įtariamasis arba kaltinamasis buvo laiku informuotas apie bylos nagrinėjimą teisme ir neatvykimo pasekmes arba

b) įtariamajam arba kaltinamajam, kuris buvo informuotas apie bylos nagrinėjimą teisme, atstovauja įgaliotas advokatas, kurį pasirinko įtariamasis ar kaltinamasis arba kurį paskyrė valstybė.

3. Pagal 2 dalį priimtas sprendimas gali būti vykdomas prieš atitinkamą įtariamąjį ar kaltinamąjį.

4. Tais atvejais, kai valstybės narės numato galimybę nagrinėti bylą teisme įtariamiesiems ar kaltinamiesiems nedalyvaujant, tačiau negalima patenkinti šio straipsnio 2 dalyje nustatytų sąlygų, nes negalima nustatyti įtariamojo ar kaltinamojo buvimo vietos nepaisant deramų pastangų, valstybės narės gali numatyti, kad sprendimas vis tiek gali būti priimtas ir vykdomas. Tokiu atveju valstybės narės užtikrina, kad kai įtariamieji ar kaltinamieji informuojami apie sprendimą, visų pirma tada, kai jie yra sulaikomi, jie taip pat būtų informuojami apie galimybę apskųsti sprendimą ir apie teisę į bylos nagrinėjimą iš naujo ar [į] kitą teisių gynimo priemonę pagal 9 straipsnį.

<…>“

6 Tos pačios direktyvos 9 straipsnis „Teisė į bylos nagrinėjimą iš naujo“ suformuluotas taip:

„Valstybės narės užtikrina, kad tuo atveju, kai įtariamieji arba kaltinamieji nedalyvavo nagrinėjant jų bylą teisme ir nebuvo patenkintos 8 straipsnio 2 dalyje nustatytos sąlygos, jie turėtų teisę į bylos nagrinėjimą iš naujo arba į kitą teisių gynimo priemonę, kuri leistų iš naujo nagrinėti bylą iš esmės, įskaitant naujų įrodymų vertinimą, ir kurią taikant būtų galima panaikinti pirminį sprendimą. Tuo atveju valstybės narės užtikrina, kad tie įtariamieji ir kaltinamieji turėtų teisę dalyvauti, veiksmingai dalyvauti, laikantis pagal nacionalinę teisę nustatytų procedūrų, ir pasinaudoti teisėmis į gynybą.“

Bulgarijos teisė

7 Pagrindinėje byloje taikytinos redakcijos *Nakazatelno-protsesualen kodeks* (Baudžiamojo proceso kodeksas) (DV, Nr. 86, 2005 m. spalio 28 d., toliau – NPK) 94 straipsnio 1 ir 3 dalyse numatyta:

„1. Gynėjas privalo dalyvauti baudžiamajame procese, kai <…> byla nagrinėjama nedalyvaujant kaltinamajam;

<…>

3. Kai gynėjo dalyvavimas būtinas, kompetentinga institucija paskiria ginsiantį advokatą.“

8 NPK 219 straipsnio 3 dalies 3 punkte numatyta:

„Pranešime apie įtarimus <…> turi būti nurodytos <…> veikos, dėl kurių [atitinkamam asmeniui] pareiškiami įtarimai, ir šių veikų teisinis kvalifikavimas.“

9 NPK 246 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Prokuroras surašo kaltinamąjį aktą, kai yra įsitikinęs, kad surinkti įrodymai <…> reikalingi kaltinimams pareikšti teisme <…>“

10 NPK 247 c straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Teisėjo pranešėjo nurodymu kaltinamojo akto kopija įteikiama kaltinamajam. Įteikiant kaltinamąjį aktą, kaltinamasis informuojamas apie nustatytą parengiamojo posėdžio datą <…> ir apie tai, kad byla gali būti išnagrinėta ir nuosprendis priimtas jam nedalyvaujant, kai tenkinamos 269 straipsnyje numatytos sąlygos.“

11 NPK 269 straipsnyje nustatyta:

„1. Bylose, kuriose kaltinamajam pareikšti kaltinimai dėl sunkaus nusikaltimo, jo dalyvavimas teismo posėdyje privalomas.

<…>

3. Kai tai netrukdo nustatyti objektyvios tiesos, byla gali būti nagrinėjama kaltinamajam nedalyvaujant, jeigu:

1) jis nerastas jo nurodytu adresu arba jį pakeitė, apie tai neinformavęs kompetentingos institucijos;

2) jo gyvenamoji vieta Bulgarijoje nežinoma ir nenustatyta, atlikus išsamią paiešką;

<…>

4) yra už Bulgarijos teritorijos ribų ir <…> jo gyvenamoji vieta nežinoma.“

12 NPK 423 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Per šešis mėnesius nuo tada, kai sužinojo apie įsiteisėjusį apkaltinamąjį nuosprendį <…>, *in absentia* nuteistas asmuo gali prašyti atnaujinti baudžiamąj[į] [procesą], remdamasis tuo, kad [jame] nedalyvavo. Prašymas tenkinamas, išskyrus atvejus, kai nuteistasis, sužinojęs apie kaltinimus ikiteisminio tyrimo metu, slapstosi, todėl 247c straipsnio 1 dalyje numatyta procedūra negalėjo būti įvykdyta, arba po to, kai ji buvo įvykdyta, šis asmuo be pagrįstos priežasties neatvyksta į teismo posėdį.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

13 2016 m. IR buvo kaltinamas tuo, kad dalyvavo nusikalstamo susivienijimo veikloje, kuria siekta padaryti mokestinius nusikaltimus, už kuriuos numatytos laisvės atėmimo bausmės.

14 2016 m. balandžio 19 d. IR buvo įteiktas pranešimas apie įtarimus dėl tokių nusikaltimų, surašytas pagal NPK 219 straipsnį.

15 Ikiteisminio tyrimo etape pareiškus jam įtarimus, IR pasinaudojo jo įgalioto advokato paslaugomis ir nurodė adresą, kuriuo jį būtų galima rasti.

16 2016 m. birželio 8 d. ikiteisminis tyrimas buvo baigtas ir bylos medžiaga perduota prokurorui.

17 2016 m. gruodžio 9 d. prokuroras, taikydamas NPK 246 straipsnį, surašė kaltinamąjį aktą ir perdavė IR bylą *Spetsializiran nakazatelen sad* (Specializuotas baudžiamasis teismas, Bulgarija).

18 Nepaisant *Spetsializiran nakazatelen sad* (Specializuotas baudžiamasis teismas) bandymų „įteikti teismo šaukimą“ IR asmeniškai, kad jis atvyktų į teismo posėdį, IR nepavyko rasti nei jo nurodytu adresu, nei kitur. Šiomis aplinkybėmis buvo neįmanoma atlikti NPK 247 c straipsnio 1 dalyje numatytų veiksmų, įskaitant NPK 246 straipsnyje nurodyto kaltinamojo akto kopijos perdavimo IR.

19 IR *ex officio* buvo paskirtas jį ginsiantis advokatas. Vis dėlto tam advokatui nepavyko susisiekti su IR, todėl jis atsisakė jį ginti. Vėliau *ex officio* paskirtiems kitiems advokatams taip pat nepavyko susisiekti su IR.

20 Paaiškėjus, kad kaltinamajame akte yra trūkumų, jis buvo pripažintas negaliojančiu, todėl byla nutraukta. Paskui pagal NPK 246 straipsnį buvo parengtas naujas kaltinamasis aktas ir byla pradėta nagrinėti iš naujo. Taigi IR vėl buvo ieškoma, be kita ko, per jo šeimos narius, buvusius darbdavius ir judriojo telefono ryšio tiekėjus, bet ir tą kartą jo rasti nepavyko.

21 2020 m. spalio 27 d. sprendimu *Spetsializiran nakazatelen sad* (Specializuotas baudžiamasis teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar [Direktyvos 2016/343] 8 straipsnio 2 dalies b punktas, siejamas su šios direktyvos 36–39 konstatuojamosiomis dalimis <…>, turi būti aiškinam[as] taip, kad [jis] apima atvejį, kai kaltinamasis buvo informuotas apie jam pareikštus pirminius kaltinimus, tačiau, jam pasislėpus, jis objektyviai nebegali būti informuotas apie bylos nagrinėjimą teisme, be to, jį gina *ex officio* paskirtas advokatas, su kuriuo ryšių jis visiškai nepalaiko?

2. Jei į šį klausimą būtų atsakyta neigiamai:

Ar [Direktyvos 2016/343] 9 straipsniui <…> neprieštarauja nacionalinės teisės nuostat[a] (NPK 423 straipsn[is] <…>), pagal kur[ią] dėl kaltinamajam nedalyvaujant atliktų tyrimo veiksmų ir taip pat jam nedalyvaujant priimto nuosprendžio nenumatoma teisės gynimo priemonių, jeigu kaltinamasis po to, kai jam buvo pranešta apie pirminį kaltinimą, slapstosi ir dėl to jo negalima informuoti nei apie bylos nagrinėjimo teisme laiką ir vietą, nei apie neatvykimo į teismą pasekmes?

3. Jei į šį klausimą būtų atsakyta neigiamai:

Ar Direktyvos [2016/343] 9 straipsnis, siejamas su Chartijos 47 straipsniu, veikia tiesiogiai?“

22 Dėl šio prašymo priimti prejudicinį sprendimą buvo priimtas 2022 m. gegužės 19 d. Sprendimas *Spetsializirana prokuratura (Pasislėpusio kaltinamojo bylos nagrinėjimas)* (C-569/20, EU:C:2022:401), jo rezoliucinė dalis suformuluota taip:

„Direktyvos [2016/343] 8 ir 9 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad byla dėl kaltinamojo, kurio buvimo vietos kompetentingoms nacionalinėms institucijoms, nepaisant jų pagrįstų pastangų, nepavyksta nustatyti ir kuriam dėl šios priežasties nepavyko perduoti informacijos apie jam iškeltą bylą, gali būti nagrinėjama teisme ir, jei reikia, joje priimtas nuosprendis jam nedalyvaujant, jeigu šis kaltinamasis iš principo turi galimybę po pranešimo apie tokį nuosprendį pasinaudoti šioje direktyvoje įtvirtinta teise, kad būtų atnaujintas bylos nagrinėjimas, arba pasinaudoti lygiaverte teisių gynimo priemone, dėl kurios byla būtų išnagrinėta iš esmės jam dalyvaujant. Tačiau ši teisė gali būti minėtam asmeniui nesuteikta, jeigu iš konkrečių ir objektyvių įrodymų aišku, kad jis gavo

pakankamai informacijos, kad žinotų, kad jo byla bus nagrinėjama teisme, ir sąmoningais veiksmais, siekdamas išvengti teisingumo vykdymo, sutrukdė valdžios institucijoms oficialiai pranešti jam apie šios bylos nagrinėjimą.“

23 *Sofiyski gradski sad* (Sofijos miesto teismas, Bulgarija), kuris, panaikinus *Spetsializiran nakazatelen sad* (Specializuotas baudžiamasis teismas), perėmė IR iškeltą baudžiamąją bylą ir dėl šios priežasties yra laikomas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiu teismu, konstatavo, kad po 2022 m. gegužės 19 d. Sprendimo *Spetsializirana prokuratura (Pasislėpusio kaltinamojo bylos nagrinėjimas)* (C-569/20, EU:C:2022:401) paskelbimo Bulgarijos teismų praktika dėl NPK 423 straipsnio liko nepakitusi. Kalbant konkrečiai, *Varhoven kasatsionen sad* (Aukščiausiasis Kasacinis Teismas, Bulgarija), turintis išimtinę jurisdikciją nagrinėti prašymus dėl bylos nagrinėjimo iš naujo, toliau taiko NPK 423 straipsnį taip, kad bet kuris asmuo, kuris slapstosi gavęs NPK 219 straipsnyje nurodytą pranešimą apie įtarimus, netenka teisės į bylos nagrinėjimą iš naujo tuo atveju, jei apkaltinamasis nuosprendis priimtas jam nedalyvaujant.

24 Atsižvelgdamas į tai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas daro išvadą, kad tuo atveju, jei apkaltinamasis nuosprendis dėl IR būtų priimtas jam nedalyvaujant, prašymas dėl bylos nagrinėjimo iš naujo, kurį jis galbūt pateiktų ateityje, būtų atmestas.

25 Tas teismas teigia, kad pagal Chartijos 47 straipsnyje įtvirtintą ir Direktyvos 2016/343 8 straipsnio 4 dalyje bei 9 straipsnyje pakartotą pagrindinę teisę į teisingą bylos nagrinėjimą IR turi turėti galimybę pasinaudoti teise į bylos nagrinėjimą iš naujo.

26 Minėtas teismas atkreipia dėmesį į tai, kad pranešimas apie įtarimus, kurį IR asmeniškai gavo 2016 m. balandžio 19 d., yra ikiteisminio tyrimo stadijos veiksmas, po kurio bylos medžiaga perduodama prokurorui. Šiame pranešime apie įtarimus, kuriame pirmą kartą nurodomi kaltinimai, tik trumpai aprašomos faktinės ir teisinės aplinkybės, siekiant informuoti įtariamąjį, kad jis įtariamas dėl konkrečios nusikalstamos veikos padarymo, ir suteikti jam galimybę pateikti tuo klausimu paaiškinimų.

27 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad tuo metu, kai suinteresuotasis asmuo gauna pranešimą apie įtarimus, kuriame pirmą kartą nurodomi kaltinimai, visi kaltę patvirtinantys ir ją paneigiantys įrodymai dar nėra žinomi. Ikiteisminio tyrimo metu taip pat nežinoma dėl prokuroro sprendimo surašyti NPK 246 straipsnyje nurodytą kaltinamąjį aktą ir perduoti bylą jurisdikciją turinčiam teismui.

28 Taigi tik gavęs pagal NPK 246 straipsnį surašytą kaltinamąjį aktą suinteresuotasis asmuo pirmą kartą supranta, kad byla bus nagrinėjama teisme. Tik šioje stadijoje jis taip pat informuojamas apie tai, kad byla gali būti išnagrinėta jam nedalyvaujant.

29 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nuomone, tiek NPK 423 straipsnio 1 dalis, tiek *Varhoven kasatsionen sad* (Aukščiausiasis Kasacinis Teismas) jurisprudencija, susijusi su šia nuostata, yra nesuderinamos su Direktyvos 2016/343 8 straipsnio 4 dalimi ir 9 straipsniu, nes pagal juos iš asmenų, kurių bylos buvo nagrinėjamos jiems nedalyvaujant, atimama teisė į bylos nagrinėjimą iš naujo, nors nėra tenkinamos šios direktyvos 8 straipsnio 2 dalyje numatytos sąlygos.

30 Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, prieš priimdamas, jei reikės, nuosprendį IR nedalyvaujant, prašo Teisingumo Teismo pateikti papildomų paaiškinimų dėl teisės į bylos nagrinėjimą iš naujo taikymo srities *ratione personae*. Jeigu iš tų

paaiškinimų būtų matyti, kad pagal Sąjungos teisę draudžiama NPK 423 straipsnio 1 dalis, taip pat reikėtų išsiaiškinti, ar prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas gali ar net privalo atsisakyti priimti nuosprendį IR iškeltoje byloje jam nedalyvaujant, siekdamas išvengti situacijos, kai vėliau būtų pažeista jo teisė į teisingą bylos nagrinėjimą.

31 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, jog turi patikimos informacijos, kad *Varhoven kasatsionen sad* (Aukščiausiasis Kasacinis Teismas) atsisakys pripažinti IR teisę į bylos nagrinėjimą iš naujo. Ši informacija grindžiama tuo, kad aukščiausiosios instancijos teismas nepakeitė savo jurisprudencijos paskelbus 2022 m. gegužės 19 d. Sprendimą *Spetsializirana prokuratura (Pasislėpusio kaltinamojo bylos nagrinėjimas)* (C-569/20, EU:C:2022:401) ir nuolat atsisako atsižvelgti į Direktyvą 2016/343.

32 Tokiomis aplinkybėmis *Sofiyski gradski sad* (Sofijos miesto teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar su Direktyvos 2016/343 9 straipsniu, siejamu su jo 8 straipsnio 2 ir 4 dalimis, yra suderinama nacionalinės teisės nuostata (NPK 423 straipsnio 1 dalies antro sakinio pirma alternatyva), kurioje nustatyta, kad kaltinamasis, kuris buvo nuteistas jam nedalyvaujant, neturi teisės į bylos nagrinėjimą iš naujo jam dalyvaujant, jeigu pasislėpė po to, kai ikiteisminiame etape jam buvo bendrais bruožais pranešta apie įtarimus, ir būtent dėl šio pasislėpimo jo nebuvo įmanoma informuoti nei apie visą kaltinimą, nei apie šio kaltinimo pagrindu pradėtą teismo procesą, nei apie neatvykimo į teismo posėdį pasekmes, ir pagal kurią jis taip pat neturi teisės į bylos nagrinėjimą iš naujo jam dalyvaujant, kai jį gina *ex officio* paskirtas advokatas, neatsižvelgiant į tai, kad jis su šiuo advokatu nepalaiko jokio ryšio?

2. Jei į šį klausimą būtų atsakyta neigiamai: ar Direktyvos 2016/343 8 straipsnis ir Chartijos 47 straipsnis įpareigoja prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą arba leidžia jam atsisakyti iš esmės nagrinėti tokiam kaltinamajam pareikštą kaltinimą ir atsisakyti priimti nuosprendį kaltinamajam nedalyvaujant, jeigu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, remiantis patikima informacija, yra aišku, kad aukščiausiosios instancijos nacionalinis teismas, turintis išimtinę jurisdikciją priimti sprendimą dėl asmens, dėl kurio apkaltinamasis nuosprendis priimtas jam nedalyvaujant, prašymo nagrinėti bylą iš naujo jam dalyvaujant, šiuo atveju atmes šį prašymą ir neatnaujins proceso, nes taikys ne šios direktyvos 9 straipsnį, siejamą su jos 8 straipsnio 2 ir 4 dalimis, o nacionalinę teisę, todėl atims iš to asmens, dėl kurio apkaltinamasis nuosprendis priimtas jam nedalyvaujant, pagal Europos Sąjungos teisės aktus užtikrinamą teisę dalyvauti nagrinėjant baudžiamąją bylą?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

33 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2016/343 8 ir 9 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiama nacionalinės teisės nuostata, numatanti, kad asmuo, kuris, gavęs baudžiamosios bylos ikiteisminio tyrimo stadijoje surašytą pranešimą apie įtarimus, kuriame pirmą kartą nurodomi kaltinimai, slapstosi ir taip užkerta kelią valdžios institucijoms jį asmeniškai informuoti apie galutinį kaltinamąjį aktą, taip pat apie jo bylos nagrinėjimo laiką ir vietą, kurį nagrinėjant jo bylą gina *ex officio* paskirtas advokatas, neturintis galimybės su juo susisiekti, ir dėl

kurio apkaltinamasis nuosprendis, esant tokioms aplinkybėms, priimtas jam nedalyvaujant, neturėtų teisės į bylos nagrinėjimą iš naujo, jeigu būtų surastas ir suimtas siekiant įvykdyti jam skirtą bausmę.

34 Reikia pažymėti, kad, remiantis Direktyvos 2016/343 1 straipsniu, ja siekiama nustatyti bendras būtiniausias taisykles dėl tam tikrų baudžiamojo proceso aspektų, įskaitant teisę dalyvauti nagrinėjant bylą teisme. Kaip aiškiai patvirtinta šios direktyvos 33 konstatuojamojoje dalyje, ši teisė yra pagrindinės teisės į teisingą bylos nagrinėjimą sudedamoji dalis (2022 m. gegužės 19 d. Sprendimo *Spetsializirana prokuratura (Pasislėpusio kaltinamojo bylos nagrinėjimas)*, C-569/20, EU:C:2022:401, 25 punktas).

35 Vis dėlto pagal Direktyvos 2016/343 8 straipsnį tam tikromis sąlygomis valstybės narės gali numatyti galimybę nagrinėti bylą kaltinamajam nedalyvaujant, o tuo atveju, kai byla nagrinėjama nesilaikant šios direktyvos 8 straipsnio 2 dalyje numatytų sąlygų, suinteresuotasis asmuo, kaip numatyta tiesiogiai veikiančiuose minėtos direktyvos 8 straipsnio 4 dalyje ir 9 straipsnyje, turi turėti teisę „į bylos nagrinėjimą iš naujo arba į kitą teisių gynimo priemonę, kuri leistų iš naujo nagrinėti bylą iš esmės <…> ir kurią taikant būtų galima panaikinti pirminį sprendimą“ (toliau – teisė į bylos nagrinėjimą iš naujo) (šiuo klausimu žr. 2022 m. gegužės 19 d. Sprendimo *Spetsializirana prokuratura (Pasislėpusio kaltinamojo bylos nagrinėjimas)*, C-569/20, EU:C:2022:401, 26–28 punktus).

36 Darytina išvada, kad asmuo, dėl kurio apkaltinamasis nuosprendis priimtas jam nedalyvaujant, gali netekti teisės į bylos nagrinėjimą iš naujo tik tuo atveju, jei įvykdytos Direktyvos 2016/343 8 straipsnio 2 dalyje numatytos sąlygos (2022 m. gegužės 19 d. Sprendimo *Spetsializirana prokuratura (Pasislėpusio kaltinamojo bylos nagrinėjimas)*, C-569/20, EU:C:2022:401, 31 punktas).

37 Taigi, jei suinteresuotasis asmuo laiku nebuvo informuotas apie jo bylos nagrinėjimą teisme arba jei šis asmuo, nors ir buvo informuotas apie jos nagrinėjimą teisme, nebuvo informuotas apie neatvykimo pasekmes ir jam šiame procese neatstovavo įgaliotas advokatas, toks asmuo nuo tada, kai sužino apie jam nedalyvaujant priimtą nuosprendį, iš principo turi teisę į bylos nagrinėjimą iš naujo. Vadinasi, pagal Direktyvą 2016/343 draudžiama nacionalinės teisės nuostata, pagal kurią ši teisė nesuteikiama vien dėl to, kad suinteresuotasis asmuo slapstosi ir valdžios institucijoms nepavyko jo surasti (šiuo klausimu žr. 2022 m. gegužės 19 d. Sprendimo *Spetsializirana prokuratura (Pasislėpusio kaltinamojo bylos nagrinėjimas)*, C-569/20, EU:C:2022:401, 41–47 punktus).

38 Kaip matyti iš šios direktyvos 38 konstatuojamosios dalies, siekiant nustatyti, ar asmuo buvo informuotas apie jo bylos nagrinėjimą teisme, ypatingas dėmesys turi būti skiriamas, pirma, valdžios institucijų pastangoms informuoti atitinkamą asmenį apie bylos nagrinėjimą teisme ir, antra, to asmens pastangoms gauti su juo susijusią informaciją. Vadinasi, reikia pripažinti, kad minėtas asmuo neturi teisės į bylos nagrinėjimą iš naujo, jeigu iš konkrečių ir objektyvių įrodymų matyti, kad jis, būdamas oficialiai informuotas apie tai, jog kaltinamas padaręs nusikalstamą veiką, ir, žinodamas, kad teisme gali būti nagrinėjama jo byla, sąmoningai vengė būti oficialiai informuotas apie bylos nagrinėjimo teisme datą ir vietą. Tokių konkrečių ir objektyvių įrodymų buvimas gali būti konstatuotas, pavyzdžiui, kai minėtas asmuo kompetentingoms nacionalinėms teisėsaugos institucijoms sąmoningai nurodė klaidingą adresą arba kai jo nurodytu adresu nebėra (2022 m. gegužės 19 d. Sprendimo *Spetsializirana prokuratura (Pasislėpusio kaltinamojo bylos nagrinėjimas)*, C-569/20, EU:C:2022:401, 48–50 punktai).

39 Jei nagrinėjamu atveju paaiškėtų, kad pagal NPK 246 straipsnį surašytas galutinis kaltinamasis aktas ir dokumentas, kuriame nurodyta numatyto bylos nagrinėjimo data ir vieta, buvo išsiųsti ir faktiškai pristatyti adresu, kurį IR buvo nurodęs ikiteisminio tyrimo institucijoms po to, kai gavo NPK 219 straipsnyje numatytą pranešimą apie įtarimus, kuriame pirmą kartą nurodomi kaltinimai, tokios aplinkybės, jei galutinio kaltinamojo akto turinys, kiek tai susiję su inkriminuojamomis veikomis ir jų teisiniu kvalifikavimu, atitinka pranešimo apie įtarimus, kuriame pirmą kartą nurodomi kaltinimai, turinį, galėtų būti laikomos konkrečiais ir objektyviais įrodymais, leidžiančiais manyti, kad IR, būdamas informuotas apie jam pareikštus kaltinimus ir atitinkamai turėdamas pakankamai informacijos apie tai, jog bus surengtas jo bylos nagrinėjimas teisme, išvykdamas iš valdžios institucijoms nurodytos vietos (nes siekė išvengti, kad būtų įvykdytas teisingumas), sutrukdė minėtoms institucijoms oficialiai informuoti jį apie bylos nagrinėjimą teisme (šiuo klausimu žr. 2022 m. gegužės 19 d. Sprendimo *Spetsializirana prokuratura (Pasislėpusio kaltinamojo bylos nagrinėjimas)*, C-569/20, EU:C:2022:401, 58 punktą).

40 Šios išvados nepaneigia tai, kad baudžiamosios bylos ikiteisminio tyrimo stadijoje dar nėra aišku, ar po pranešimo apie įtarimus, kuriame pirmą kartą nurodomi kaltinimai, su kuriuo suinteresuotasis asmuo susipažino, bus surašytas galutinis kaltinamasis aktas ir atitinkamai surengtas bylos nagrinėjimas teisme. Iš tiesų, viena vertus, iš pačių Direktyvos 2016/343 8 ir 9 straipsnių formuluočių matyti, kad šiuose straipsniuose nustatytos bendros būtiniausios taisyklės taikomos tiek „įtariamiesiems“, tiek „kaltinamiesiems“. Taigi asmenims, kurie įtariami padarę nusikalstamą veiką, šios taisyklės taikomos, net jeigu jie dar nėra oficialiai persekiojami.

41 Kita vertus, atsižvelgiant į Europos Žmogaus Teisių Teismo jurisprudenciją, į kurią, kaip matyti iš Direktyvos 2016/343 47 ir 48 konstatuojamųjų dalių, svarbu atsižvelgti aiškinant šią direktyvą, siekiant padaryti išvadą, kad suinteresuotasis asmuo sąmoningai vengė teisingumo vykdymo, kai slapstėsi, nors turėjo informacijos, kad jo byla bus nagrinėjama teisme, pakanka, kad iš bylos aplinkybių būtų matyti, jog suinteresuotasis asmuo pasislėpė supratęs, kad jo byla greičiausiai bus perduota teismui (2017 m. sausio 26 d. EŽTT sprendimo *Lena Atanasova prieš Bulgariją*, CE:ECHR:2017:0126JUD 005200907, 48 punktas).

42 Taigi, esant tokioms aplinkybėms, valstybės narės gali manyti, jog tai, kad kompetentingos valdžios institucijos laiku išsiuntė oficialų dokumentą, kuriame nurodyta bylos nagrinėjimo data ir vieta, adresu, atitinkamo asmens nurodytu šioms institucijoms bylos ikiteisminio tyrimo metu, ir įrodymas, kad tas dokumentas iš tikrųjų buvo pristatytas šiuo adresu, prilyginama pasislėpusio asmens informavimui apie datą ir vietą pagal Direktyvos 2016/343 8 straipsnio 2 dalį. Vis dėlto taip gali būti tik su sąlyga, kad minėtos valdžios institucijos dėjo pagrįstas pastangas minėtam asmeniui surasti ir asmeniškai įteikti jam šaukimą arba kitomis priemonėmis oficialiai informuoti apie bylos nagrinėjimo teisme datą ir vietą, kaip numatyta šios direktyvos 36 konstatuojamojoje dalyje. Tokiu atveju laikoma, kad atitinkamas asmuo buvo informuotas apie bylos nagrinėjimą teisme ir savo noru aiškiai atsisakė pasinaudoti teise jame dalyvauti (šiuo klausimu žr. 2022 m. gegužės 19 d. Sprendimo *Spetsializirana prokuratura (Pasislėpusio kaltinamojo bylos nagrinėjimas)*, C-569/20, EU:C:2022:401, 48 punktą).

43 Be to, reikia pažymėti, kad net jeigu laikoma, kad suinteresuotasis asmuo buvo informuotas apie bylos nagrinėjimą teisme ir savo noru aiškiai atsisakė pasinaudoti teise jame dalyvauti, tam, kad būtų įvykdytos visos Direktyvos 2016/343 8 straipsnio 2 dalyje numatytos sąlygos, dar reikia, kad jis, kaip numatyta šio 8 straipsnio 2 dalies a punkte, būtų laiku informuotas apie neatvykimo pasekmes arba kad, kaip numatyta minėto 8 straipsnio 2 dalies b punkte, jam atstovautų įgaliotas advokatas.

44 Su sąlyga, kad tai patikrins prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, nagrinėjamu atveju pagal NPK 423 straipsnio 1 dalį iš asmenų, kurie pasislėpė gavę pagal NPK 219 straipsnį surašytą pranešimą apie įtarimus, kuriame pirmą kartą nurodomi kaltinimai, atimama teisė į bylos nagrinėjimą iš naujo, be to, šioje 423 straipsnio 1 dalyje nereikalaujama, kad būtų išnagrinėta, pirma, ar, atsižvelgiant į visas reikšmingas aplinkybes, visų pirma nurodytas šio sprendimo 39 ir 42 punktuose, suinteresuotasis asmuo gali būti laikomas kompetentingų valdžios institucijų informuotu apie jo bylos nagrinėjimą teisme, ir, antra, ar šios valdžios institucijos jį informavo apie neatvykimo pasekmes ir ar nagrinėjant bylą teisme jam atstovavo įgaliotas advokatas.

45 Nacionaliniai teismai turi išnagrinėti, ar NPK 423 straipsnio 1 dalis vis dėlto gali būti aiškinama taip, kad nesuteikti, kaip joje numatyta, teisės į bylos nagrinėjimą iš naujo galima tik tais atvejais, kai įvykdytos visos Direktyvos 2016/343 8 straipsnio 2 dalyje numatytos sąlygos. Jeigu Bulgarijos teisės aktų neįmanoma aiškinti taip, kad jie atitiktų Sąjungos teisės reikalavimus, nes, kaip priminta šio sprendimo 35 punkte, šios direktyvos 8 straipsnio 4 dalis ir 9 straipsnis veikia tiesiogiai, šie teismai privalo netaikyti jokios nacionalinės teisės nuostatos, prieštaraujančios Sąjungos teisės nuostatoms, neprašydami panaikinti Sąjungos teisės nuostatoms prieštaraujančios nacionalinės teisės aktų nuostatos ir nelaukdami, kol ji bus panaikinta (pagal analogiją žr. 2021 m. spalio 21 d. Sprendimo *ZX (Kaltinamojo akto trūkumų pašalinimas)*, C-282/20, EU:C:2021:874, 40 ir 41 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).

46 Tokiu atveju, kaip matyti iš šiandien byloje C-400/23 paskelbto Sprendimo *VB II* 82–85 punktų, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui gali tekti pačiam įvertinti, ar nagrinėjamu atveju įvykdytos Direktyvos 2016/343 8 straipsnio 2 dalyje numatytos sąlygos.

47 Kiek tai susiję su klausimu, ar IR gali būti laikomas informuotu apie bylos nagrinėjimą teisme ir savo noru aiškiai atsisakiusiu pasinaudoti teise jame dalyvauti, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turės remtis 2022 m. gegužės 19 d. Sprendimo *Spetsializirana prokuratura (Pasislėpusio asmens bylos nagrinėjimas)* (C-569/20, EU:C:2022:401) 58 punkte pateikta informacija, priminta ir patikslinta šio sprendimo 39 ir 42 punktuose.

48 Kiek tai susiję su likusiais klausimais, iš prašyme priimti prejudicinį sprendimą pateiktos informacijos matyti, kad nagrinėjant bylą teisme *in absentia* IR atstovauja *ex officio* paskirtas advokatas, kuris su juo neturi jokių kontaktų. Šiomis aplinkybėmis, kaip pažymėta 2022 m. gegužės 19 d. Sprendimo *Spetsializirana prokuratura (Pasislėpusio kaltinamojo bylos nagrinėjimas)* (C-569/20, EU:C:2022:401) 56 punkte, atrodo, su sąlyga, kad tai patikrins prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kad IR neatstovauja „įgaliotas advokatas“, kaip jis suprantamas pagal Direktyvos 2016/343 8 straipsnio 2 dalies b punktą. Taigi klausimas, ar įvykdytos šios direktyvos 8 straipsnio 2 dalyje numatytos sąlygos, šiuo atveju turi būti nagrinėjamas atsižvelgiant į šio 8 straipsnio 2 dalies a punktą.

49 Pagal pastarąją nuostatą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turės išnagrinėti, ar IR buvo laiku informuotas apie neatvykimo pasekmes.

50 Šiuo klausimu atrodo, su sąlyga, kad tai patikrins minėtas teismas, kad, nors iš NPK 247 c straipsnio 1 dalies matyti, jog įteikiant NPK 246 straipsnyje nurodytą kaltinamąjį aktą, be kita ko, siekiama informuoti kaltinamąjį apie tai, kad byla gali būti išnagrinėta jam nedalyvaujant, visų pirma, jeigu kaltinamojo nėra jo nurodytu adresu arba jis jį pakeitė nepranešęs apie tai kompetentingoms institucijoms, tokios pareigos nenumatyta, kiek tai susiję su NPK 219 straipsnyje numatytu pranešimu apie įtarimus, kuriame pirmą kartą nurodomi kaltinimai.

51 Jei būtų nustatyta, kad IR nebuvo informuotas apie tai, kad slapstymosi nuo ikiteisminio tyrimo institucijų arba klaidingo adreso nurodymo šioms institucijoms, kuriuo jos galėtų įteikti NPK 246 straipsnyje nurodytą kaltinamąjį aktą, atveju jo byla gali būti išnagrinėta teisme jam nedalyvaujant, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turėtų padaryti išvadą, kad tokiu atveju Direktyvos 2016/343 8 straipsnio 2 dalyje numatytos sąlygos neįvykdytos.

52 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, jog Direktyvos 2016/343 8 ir 9 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos nedraudžiama nacionalinės teisės nuostata, numatanti, kad asmenys, kurie, gavę baudžiamosios bylos ikiteisminio tyrimo stadijoje surašytą pranešimą apie įtarimus, kuriame pirmą kartą nurodomi kaltinimai, slapstosi ir taip užkerta kelią valdžios institucijoms juos asmeniškai informuoti apie galutinį kaltinamąjį aktą, taip pat apie bylos nagrinėjimo datą ir vietą, ir dėl kurio apkaltinamasis nuosprendis, esant tokioms aplinkybėms, priimtas jiems nedalyvaujant, neturės teisės į bylos nagrinėjimą iš naujo, jeigu bus surasti ir suimti siekiant įvykdyti jiems skirtas bausmes, su sąlyga, kad pagal šias teisės nuostatas teisės į bylos nagrinėjimą iš naujo galima nesuteikti tik asmenims, kurie, pirma, atsižvelgiant į visas reikšmingas aplinkybes, gali būti laikomi informuotais apie jų bylos nagrinėjimą teisme ir, antra, jiems atstovavo jų įgaliotas advokatas, kai byla teisme buvo nagrinėjama kaltinamiesiems nedalyvaujant; arba, jeigu jiems nebuvo atstovaujama, buvo laiku informuoti apie tai, kad tuo atveju, jei vengs teisingumo vykdymo, byla bus nagrinėjama teisme jiems nedalyvaujant.

Dėl antrojo klausimo

53 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar, turint omenyje *Varhoven kasatsionen sad* (Aukščiausiasis Kasacinis Teismas) atsisakymą atsižvelgti į Direktyvą 2016/343, šios direktyvos 8 straipsnis ir Chartijos 47 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad baudžiamųjų bylų teismas gali ar net privalo nenagrinėti iš esmės kaltinamajam pateikto kaltinimo ir nepriimti dėl jo apkaltinamojo nuosprendžio jam nedalyvaujant, kad išvengtų situacijos, kai šio asmens prašymas dėl bylos nagrinėjimo iš naujo vėliau būtų nepagrįstai atmestas aukščiausiosios instancijos kasacinio teismo, turinčio išimtinę jurisdikciją nagrinėti prašymus dėl bylos nagrinėjimo iš naujo tokiais atvejais, koks nagrinėjamas pagrindinėje byloje.

54 Kaip matyti iš šio sprendimo 45 punkte primintos jurisprudencijos, jeigu nacionalinės teisės nuostatos neįmanoma aiškinti taip, kad ji atitiktų Direktyvos 2016/343 8 straipsnio 4 dalį ir 9 straipsnį, nacionaliniai teismai privalo netaikyti jokios nacionalinės teisės nuostatos, prieštaraujančios Sąjungos teisės nuostatoms, neprašydami panaikinti aptariamos nacionalinės teisės nuostatos ir nelaukdami, kol ji bus panaikinta.

55 Tokiu atveju nacionaliniai teismai, įskaitant atitinkamą aukščiausiosios instancijos kasacinį teismą, jei būtų pateiktas prašymas nagrinėti bylą iš naujo, privalo remtis bendromis būtiniausiomis taisyklėmis, įtvirtintomis Direktyvos 2016/343 8 straipsnio 4 dalyje ir 9 straipsnyje, kurie, kaip priminta šio sprendimo 35 punkte, veikia tiesiogiai.

56 Kadangi nacionalinis teismas savo prašyme priimti prejudicinį sprendimą nurodo, kad iš *Varhoven kasatsionen sad* (Aukščiausiasis Kasacinis Teismas) jurisprudencijos aiškiai matyti, kad jis atsisako atsižvelgti į Direktyvą 2016/343, reikia konstatuoti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, ypač pabrėždamas tokią išvadą antrajame prejudiciniame klausime, remiasi prielaida, kuri, be kita ko, išdėstyta ir prašyme priimti prejudicinį sprendimą, jog iš 2022 m.

gegužės 19 d. Sprendimo *Spetsializirana prokuratura (Pasislėpusio kaltinamojo bylos nagrinėjimas)* (C-569/20, EU:C:2022:401) matyti, kad NPK 423 straipsnio 1 dalis prieštarauja Direktyvai 2016/343.

57 Iš tiesų, remiantis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo argumentais, *Varhoven kasatsionen sad* (Aukščiausiasis Kasacinis Teismas) atsisakymą atsižvelgti į šią direktyvą įrodo tai, kad jis nepakeitė savo jurisprudencijos po to, kai buvo paskelbtas tas Teisingumo Teismo sprendimas, ir toliau taiko NPK 423 straipsnio 1 dalį, nenukrypdamas nuo šios nuostatos formuluotės, užuot rėmęsis minėtoje direktyvoje įtvirtintomis bendromis būtiniausiomis taisyklėmis.

58 2022 m. gegužės 19 d. Sprendime *Spetsializirana prokuratura (Pasislėpusio kaltinamojo bylos nagrinėjimas)* (C-569/20, EU:C:2022:401) Teisingumo Teismas nepriėmė sprendimo dėl klausimo, ar Direktyva 2016/343 turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiama nacionalinės teisės nuostata, kaip antai NPK 423 straipsnio 1 dalis, pagal kurią iš asmenų, pasislėpusių gavus pranešimą apie įtarimus, kuriame pirmą kartą nurodomi kaltinimai, atimama teisė į bylos nagrinėjimą iš naujo. Tik šiame sprendime, kuriame pateikiama papildomų paaiškinimų, palyginti su pateiktaisiais 2022 m. gegužės 19 d. Sprendime *Spetsializirana prokuratura (Pasislėpusio kaltinamojo bylos nagrinėjimas)* (C-569/20, EU:C:2022:401), Teisingumo Teismas pateikia daugiau informacijos, padėsiančios Bulgarijos teismams nustatyti, ar konkrečios NPK numatytos procesinės nuostatos atitinka šią direktyvą.

59 Šiomis aplinkybėmis tai, kad *Varhoven kasatsionen sad* (Aukščiausiasis Kasacinis Teismas) iki šiol taiko NPK 423 straipsnio 1 dalį, nenukrypdamas nuo šios NPK nuostatos formuluotės, užuot teikęs pirmenybę Direktyvoje 2016/343 įtvirtintoms bendroms būtiniausioms taisyklėms, nebūtinai patvirtina, kad jis atsisako atsižvelgti į šią direktyvą, bet gali rodyti šio aukščiausiosios instancijos teismo įsitikinimą, kad ta NPK nuostata tinkamai įgyvendinama minėta direktyva, ir šis įsitikinimas turėtų būti peržiūrėtas atsižvelgiant į šiame Teisingumo Teismo sprendime pateiktą informaciją.

60 Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pateiktas 2022 m. gegužės 19 d. Sprendimo *Spetsializirana prokuratura (Pasislėpusio kaltinamojo bylos nagrinėjimas)* (C-569/20, EU:C:2022:401) aiškinimas, kuriuo grindžiama jo išvada, kad *Varhoven kasatsionen sad* (Aukščiausiasis Kasacinis Teismas) atsisako atsižvelgti į Direktyvą 2016/343, yra klaidingas. O kadangi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo išvada grindžiama klaidinga prielaida, antrasis prejudicinis klausimas yra hipotetinis, todėl nepriimtinas (pagal analogiją žr., be kita ko, 2023 m. liepos 24 d. Sprendimo *Lin*, C-107/23 PPU, EU:C:2023:606, 69 punktą).

Dėl bylinėjimosi išlaidų

61 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2016/343 dėl tam tikrų nekaltumo prezumpcijos ir teisės dalyvauti nagrinėjant baudžiamąją bylą teisme aspektų užtikrinimo 8 ir 9 straipsniai

turi būti aiškinami taip:

pagal juos nedraudžiama nacionalinės teisės nuostata, numatanti, kad asmenys, kurie, gavę baudžiamosios bylos ikiteisminio tyrimo stadijoje surašytą pranešimą apie įtarimus, kuriame pirmą kartą nurodomi kaltinimai, slapstosi ir taip užkerta kelią valdžios institucijoms juos asmeniškai informuoti apie galutinį kaltinamąjį aktą, taip pat apie bylos nagrinėjimo datą ir vietą, ir dėl kurių apkaltinamasis nuosprendis, esant tokioms aplinkybėms, priimtas jiems nedalyvaujant, neturės teisės į bylos nagrinėjimą iš naujo, jeigu bus surasti ir suimti siekiant įvykdyti jiems skirtas bausmes, su sąlyga, kad pagal šias teisės nuostatas teisės į bylos nagrinėjimą iš naujo galima nesuteikti tik asmenims, kurie, pirma, atsižvelgiant į visas reikšmingas aplinkybes, gali būti laikomi informuotais apie jų bylos nagrinėjimą teisme ir, antra, jiems atstovavo jų įgaliotas advokatas, kai byla teisme buvo nagrinėjama kaltinamiesiems nedalyvaujant; arba, jeigu jiems nebuvo atstovaujama, buvo laiku informuoti apie tai, kad tuo atveju, jei vengs teisingumo vykdymo, byla bus nagrinėjama teisme jiems nedalyvaujant.

Parašai.